

شرایط امر به معروف و نهی از منکر

شرایط امر به معروف و نهی از منکر

۲۷۹۱ چند چیز شرط است در واجب بودن امر به معروف و نهی از منکر: اول: آنکه کسی که می خواهد امر و نهی کند، بداند که آنچه شخص مکلف به جا نمی آورد، واجب است بجا آورد، و آنچه بجا می آورد، باید ترک کند. و بر کسی که معروف و منکر را نمی داند، واجب نیست. دوم: آنکه احتمال بدهد امر و نهی او تاثیر می کند. پس اگر بداند اثر نمی کند، واجب نیست. سوم: آنکه بداند شخص معصیت کار بنا دارد که معصیت خود را تکرار کند. پس اگر بداند یا گمان کند یا احتمال صحیح بدهد که تکرار نمی کند، واجب نیست. چهارم: آنکه در امر و نهی مفسده ای نباشد. پس اگر بداند یا گمان کند که اگر امر یا نهی کند، ضرر جانی یا عرضی و آبرویی یا مالی قابل توجه به او می رسد، واجب نیست. بلکه اگر احتمال صحیح بدهد که از آن، ترس ضررهای مذکور را پیدا کند، واجب نیست. بلکه اگر بترسد که ضرری متوجه متعلقان او می شود، واجب نیست. بلکه با احتمال وقوع ضرر جانی یا عرضی و آبرویی یا مالی موجب حرج بر بعضی مؤمنین، واجب نمی شود. بلکه در بسیاری از موارد حرام است.

۲۷۹۲ اگر معروف یا منکر از اموری باشد که شارع مقدس به آن اهمیت زیاد می دهد، مثل اصول دین یا مذهب و حفظ قرآن مجید و حفظ عقاید مسلمانان یا احکام ضروریه، باید ملاحظه اهمیت شود، و مجرد ضرر، موجب واجب نبودن نمی شود. پس اگر توقف داشته باشد حفظ عقاید مسلمانان یا حفظ احکام ضروریه اسلام بر بذل جان و مالواجب است بذل آن.

۲۷۹۳ اگر بدعتی در اسلام واقع شود، مثل منکراتی که دولتها اجرا می کنند به اسم دین مبین اسلام، واجب است خصوصا بر علمای اسلام اظهار حق و انکار باطل. و اگر سکوت علمای اعلام موجب هتک مقام علم و موجب اسائه ظن به علمای اسلام شود، واجب است اظهار حق به نحوی که ممکن است، اگر چه بداند تاثیر نمی کند.

۲۷۹۴ اگر احتمال صحیح داده شود که سکوت موجب آن می شود که منکری معروف شود یا معروفی منکر شود، واجب است خصوصا بر علمای اعلام اظهار حق و اعلام آن، و جایز نیست سکوت.

۲۷۹۵ اگر سکوت علمای اعلام موجب تقویت ظالم یا موجب تایید او گردد، یا موجب جرات او شود بر سایر محرمات، واجب است اظهار حق و انکار باطل، اگر چه تاثیر فعلی نداشته باشد.

۲۷۹۶ اگر سکوت علمای اعلام باعث شود که مردم به آنها بدگمان شوند و آنها را متهم کنند به سازش با دستگاه ظلم، واجب است اظهار حق و انکار باطل، اگر چه بداند جلوگیری از محرم نمی شود و اظهار آنها اثری برای رفع ظلم ندارد.

۲۷۹۷ اگر ورود بعض علمای اعلام در دستگاه ظلمه موجب شود که از مفسده ها و منکراتی جلوگیری شود، واجب است تصدی آن امر. مگر آنکه مفسده اهمی در آن باشد، مثل آن که تصدی آنها باعث سستی عقاید مردم شود، یا سلب اعتماد آنها به علما گردد، در این صورت جایز نیست.

۲۷۹۸ جایز نیست برای علما و ائمه جماعات تصدی مدارس دینی از طرف دولت جائز و اداره اوقاف چنان دولتی، چه حقوق خود و طلاب علوم دینی را از دولت جائز یا از مردم یا از موقوفات بگیرند، اگر چه موقوفه خود مدرسه باشد. زیرا دخالت دولت جائز در این امور و امثال آن مقدمه است برای هدم اساس اسلام به دستور مستعمرین، که در جمیع دول اسلامی اشباه آن اجرا شده یا در شرف اجرا است.

۲۷۹۹ جایز نیست برای طلاب علوم دینی دخول در مؤسسات دولتی که به اسم مؤسسات دینی تاسیس نموده اند، مثل مدارس دینی که دولتهای جائز در آنها دخالت می نمایند، و از متولیان گرفته اند، و یا متولیان را تحت سلطه و نفوذ خود قرار داده اند. و آنچه با دست اداره اوقاف یا به تصویب آن، به آنها بدهند، حرام است.

۲۸۰۰ جایز نیست برای طلاب علوم دینی دخول در مدارس که بعضی معممین و ائمه جماعت از طرف دولت جائز و یا با اشاره دولت تصدی نموده اند، چه برنامه تحصیلی از طرف دولت جائز باشد، یا از طرف این نحو متصدیان که عمال دولت جائز هستند. زیرا در این امور نقشه محو آثار اسلام و احکام قرآن کریم کشیده شده است.

۲۸۰۱ کسانی که با لباس اهل علم، در این مؤسسات که به اشاره دولت جائز تاسیس شده است وارد شوند، لازم است مسلمانان و متدینین از آنها اعراض کنند، و با آنها معاشرت نکنند، و آنها محکوم به عدم عدالت هستند، و نماز جماعت با آنها جایز نیست، و طلاق در محضر آنها باطل است، و سهم مبارک امام علیه السلام و سهم سادات عظام را نباید به آنها بدهند، و اگر دادند از ذمه آنها ساقط نمی شود، و اگر اهل منبر هستند لازم است آنها را دعوت برای منبر نکنند، و در مجالسی که این قبیل اشخاص از طرف دولت جائز برای ترویج باطل و تشریح برنامه های خلاف اسلام منبر می روند، شرکت نکنند.

۲۸۰۲ در تصدی این نحو معممین که عمال ظلمه هستند، مفاصد عظیمه ای است که به تدریج آثار آن ظاهر خواهد شد. و لهذا نباید مسلمانان به عذرهایی که آنها برای تصدی می آورند، اعتنا کنند. و علمای اعلام نیز لازم است آنها را از حوزه های خود اخراج نمایند، و با آنها معاشرت نکنند. و بر کافه علمای اعلام و طلاب علوم دینی و خطبای محترم و سایر طبقات مطلع از دسایس عمال اجانب، لازم است این اشخاص فاسق فاسد را به ملت معرفی کنند، و مردم را از شر آنها بر حذر دارند.

۲۸۰۳ اگر به واسطه قرآینی ظن حاصل شد که شخص متصدی، که به لباس اهل علم است، مؤسسه را از طرف دولت جائز تصدی نموده است، لازم است که به مفاد مساله با آنها عمل شود، یا آنکه برائت او ثابت شود.